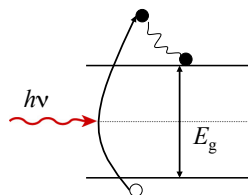

Generatsioon ja rekombinatsioon

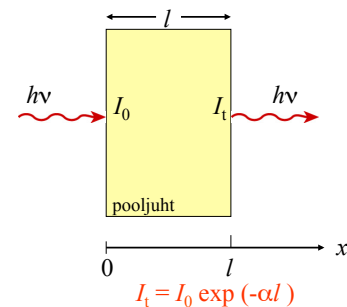
- Vabu lisalaengukandjaid võib pooljuhti sisestada mitmeti.
- Kõige laiemalt levinud on nn. **fotogeneratsioon**.

Kui footoni energia ($h\nu$) on suurem, kui pooljuhi keelutsooni laius, siis neeldunud valgus on võimeline tekitama elektron-augu paare.

1

Valguse neeldumine pooljuhis

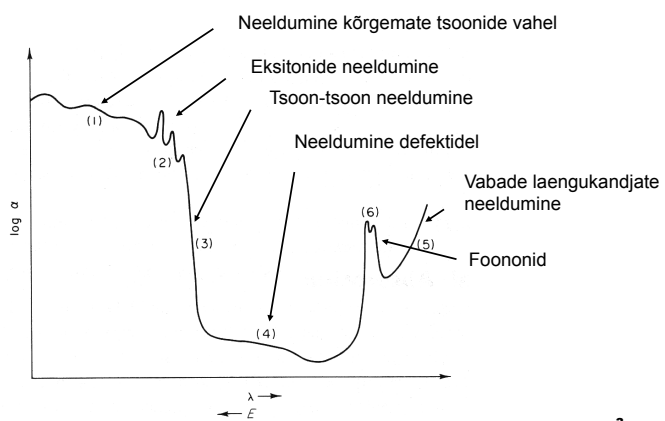

$$I_t = I_0 \exp(-\alpha l)$$

kus I_0 on valguse intensiivsus kohas $x = 0$ ja I_t on intensiivsus kohas $x = l$, α - neeldumiskoeffitsient (sõltub lainepikkusest).

2

Valguse neeldumine pooljuhis

3

Mõningate pooljuhtide neeldumiskoeffitsiendi sõltuvus lainepikkusest.

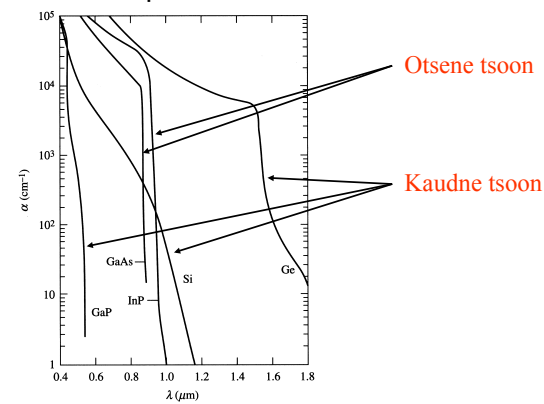

Figure 3.20

4

Neeldumine otsese tsooni korral

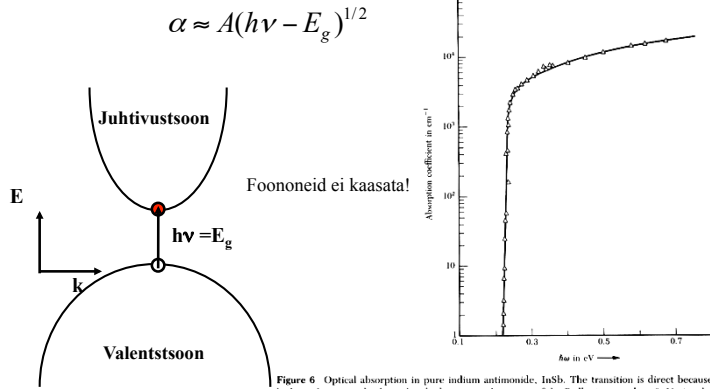
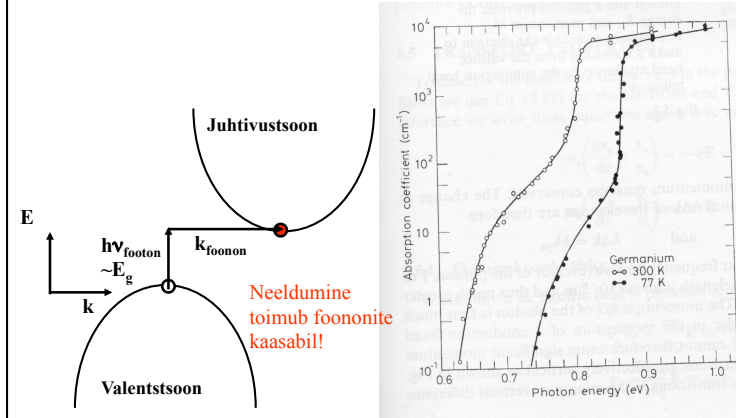

Figure 6 Optical absorption in pure indium antimonide, InSb. The transition is direct because both conduction and valence band edges are at the center of the Brillouin zone, $k = 0$. Notice the sharp threshold. (After G. W. Gobelt and H. Y. Fan.)

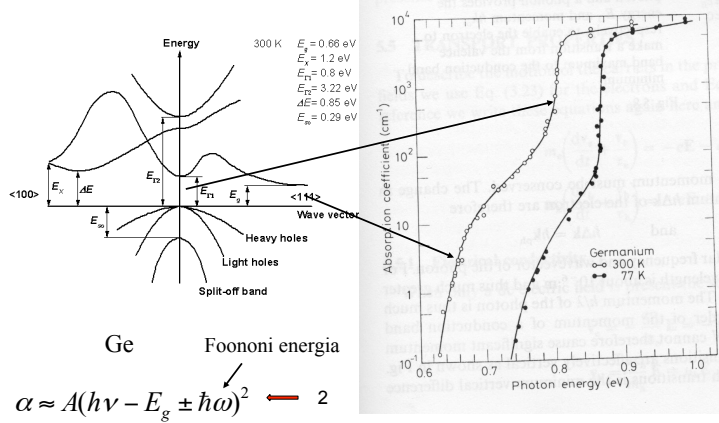
5

Neeldumine kaudse tsooni korral

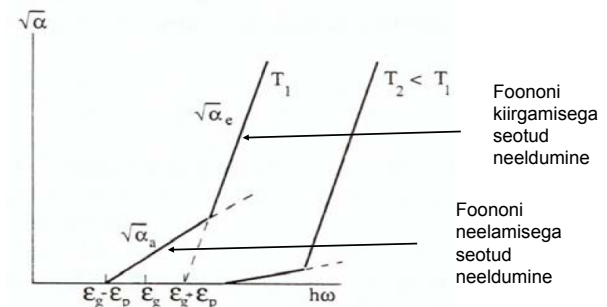
6

Neeldumine kaudse tsooni korral

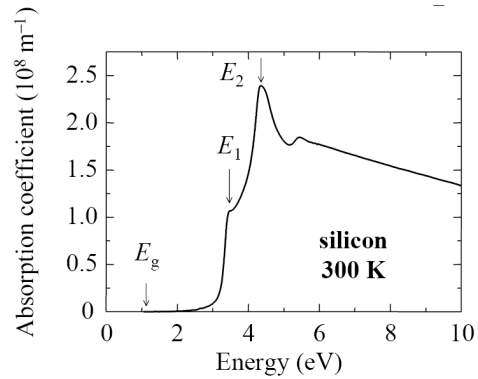
7

Neeldumine kaudse tsooni korral

8

Neeldumine ränis

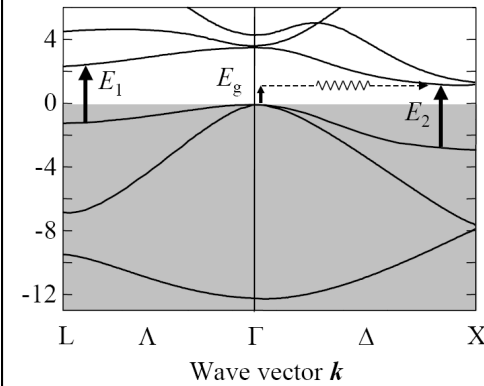

Kaudne keelutsoon
 $E_g = 1.1 \text{ eV}$

KRIITILISED punktid:
 $E_1 = 3.2 \text{ eV}$
 $E_2 = 4.3 \text{ eV}$

9

Neeldumine ränis

Neeldumine ~ olekute tihedus

$$g(E) \sim 2g(k)(dE/dk)^{-1}$$

Kriitilised punktid on kohtades, kus $dE/dk=0$, s.t. kohtades, kus juhtivustsoon on paralleelne valentsustsooniga

10

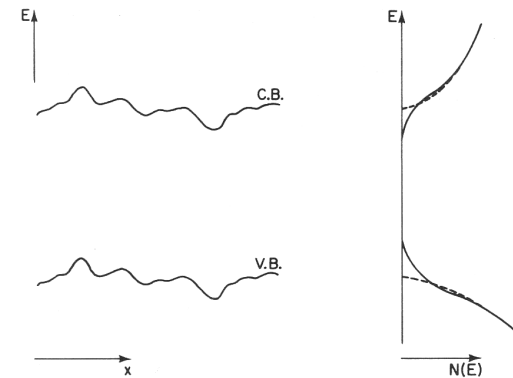
Neeldumine üldiselt

$$\alpha = \frac{A}{h\nu} (h\nu - E_g)^m \quad \alpha = \sum_i \alpha_i = \sum_i \frac{A_i}{h\nu} (h\nu - E_{g_i})^{m_i}$$

$m = 1/2$	otsene lubatud üleminek
$m = 2$	kaudne lubatud üleminek
$m = 3/2$	otsene keelatud üleminek
$m = 3$	kaudne keelatud üleminek

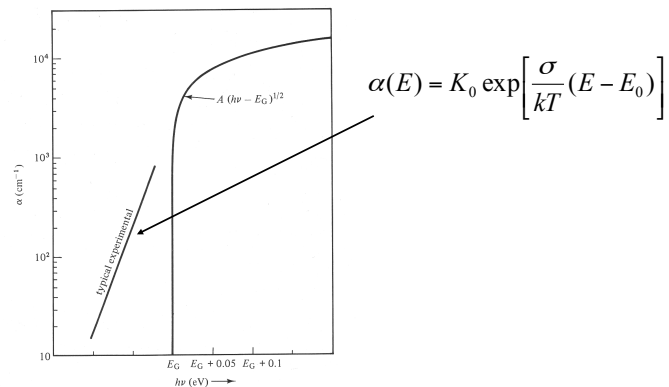
11

Urbach'i saba

12

Urbach'i saba

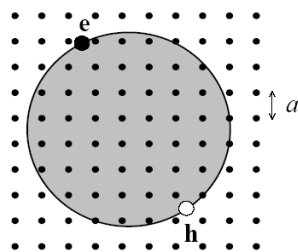
13

Moss-Burstein'i nihe

- Tugevalt kõdunud materjalil hakkab neeldumisest leitud E_G sõltuma laengukandjate kontsentratsioonist
- Siis $E_G = E_{G0} + E_F$
- E_F tase asub sügaval juhtivustsoonis

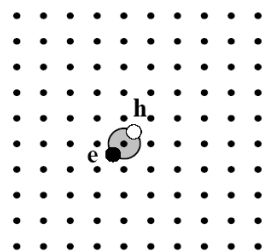
14

Eksitonid

Free (Wannier)

raadius $\gg a$
väike seoseenergia
liigub vabalt kristallis

Tightly-bound (Frenkel)

raadius $\sim a$
suur seoseenergia
lokaliseerunud

15

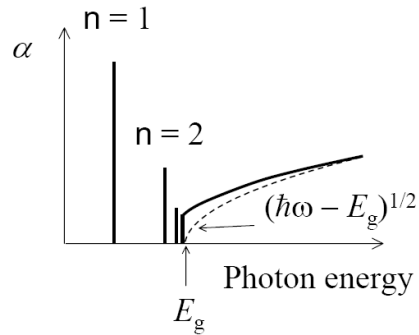
Eksitonid

- Eksiton- elektron juhtivustsoonis ja auk valentstsoonis on füüsiliselt ruumis teineteisele lähedal ning omavad justkui ühist massitsentrit
- Eksiton ei lisa midagi juhtivusele, ta on **neutraalne**
- Vabad eksitonid- FE
- Doonoritega seotud eksitonid- D^0X
- Aktseptoritega seotud eksitonid- A^0X

16

Eksitonide neeldumine

Vesinikumudel:

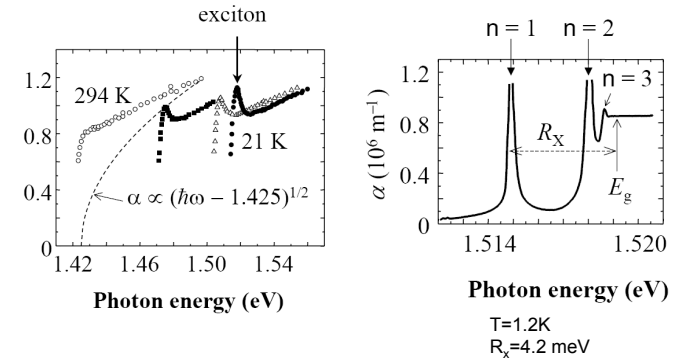
$$E_n = E_g - R_x/n^2$$

$T < (R_x/k)$ - s.t. väga madalad temperatuurid

R_x - Rydbergi konstant

17

Eksitonneeldumine (GaAs)

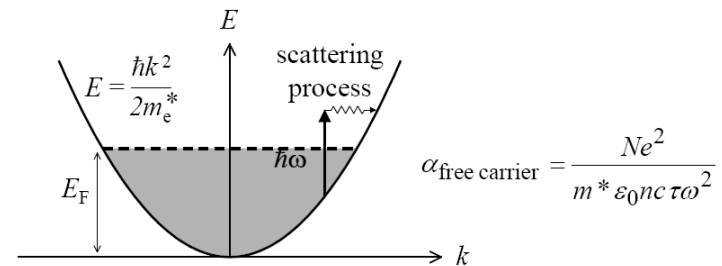
18

Neeldumise muud mehhanismid

- Lisandneeldumine
- Tsoonidevaheline neeldumine
- Neeldumine läbi omadefektide
- Neeldumine vabadel laengukandjatel
- Neeldumine võre võnkumistel

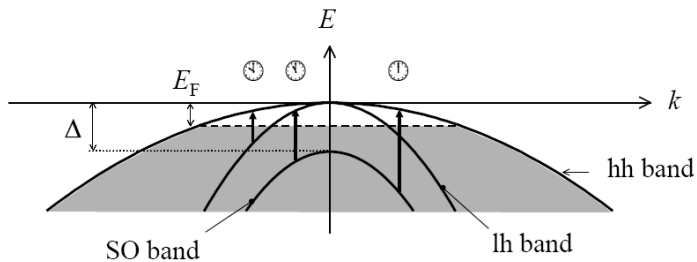
19

Neeldumine vabadel laengukandjatel

20

Tsoonidevaheline neeldumine

Infrapunane tsoonidevaheline neeldumine p-tüüpi pooljuhis

21

Fotogeneratsioon

Fotogeneratsioonis genereeritakse võrdset auke ja elektrone, kusjuures iga foton genereerib ühe elektron-augu paari. Siis võib kirjutada:

$$\frac{\partial n}{\partial t} \Big|_{\text{valgusega}} = \frac{\partial p}{\partial t} \Big|_{\text{valgusega}} = G_L(x, \lambda) = G_{L0} e^{-\alpha x}$$

kus G_{L0} fotogeneratsiooni kiirus [e-h paare / (cm³ s)] kohas $x = 0$

22

Fotogeneratsioon

- n_0, p_0 – olgu need kontsentratsioonid termilise tasakaalu korral
- n, p – reaalsed kontsentratsioonid valgustades, sõltuvad ajast t

- $\Delta n = n - n_0$
  - $\Delta p = p - p_0$
- Δn ja Δp on kontsentratsioonide muutused võrreldes tasakaaluolekuga, Δn ja Δp võivad olla nii positiivsed kui ka negatiivsed.

- N_t olgu rekombinatsioonitsentrite kontsentratsioon (tsentrid/cm³)

- **Eeldame** et ergastus pole liiga suur, s.t.

- Põhiliste laengukandjate kontsentratsiooni muutus on tühine, näit. n-tüüpi jaoks $\Delta p \ll n_0$; $n = n_0$.

23

Fotogeneratsioon

Vaatleme ikka n-tüüpi materjali.

Tähtsust omavad siin mittepõhilised laengukandjad, s.t. AUGUD:

Siis:

$$\frac{\partial p}{\partial t} = \frac{\partial p}{\partial t} \Big|_R + \frac{\partial p}{\partial t} \Big|_G + G_L(x, \lambda)$$

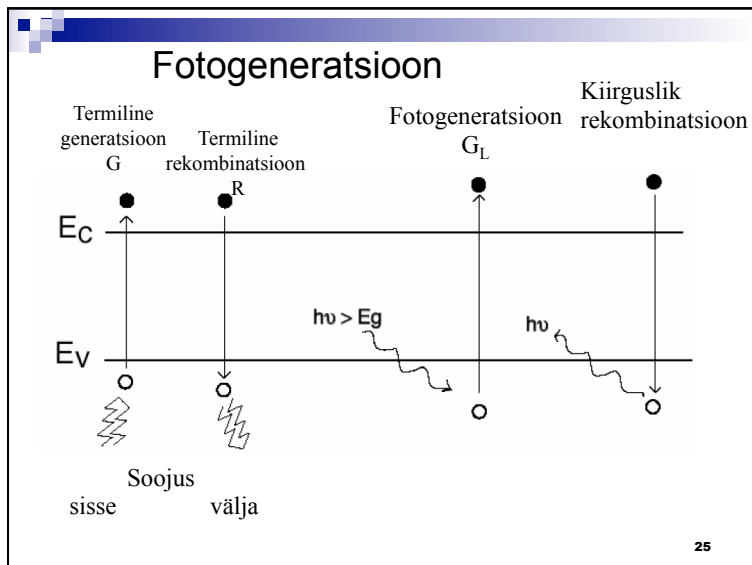
aukude (kadu) (juurdekasv) väline
muutus rekom- tänu mõju
binatsiooni generatsioonile valgus
tõttu

$\frac{\partial p}{\partial t} \Big|_R$ on võrdeline p ja N_t -ga.

$$\frac{\partial p}{\partial t} \Big|_R = -C_p N_t p$$

C_p – rekombinatsiooni konstant = $v_{th} \sigma_{n(p)}$

24

Fotogeneratsioon

Termilises tasakaalus on $G_L = 0$; ja $dp/dt = 0$

$$\longrightarrow \frac{\partial p}{\partial t} \Big|_G = - \frac{\partial p}{\partial t} \Big|_R = C_p N_t p_0$$

Seega, kui $G_L = 0$, saame

$$\begin{aligned} \frac{\partial p}{\partial t} &= -C_p N_t p + C_p N_t p_0 \\ &= -\frac{\Delta p}{\tau_p} \quad \text{defineerime} \quad \tau_p = \frac{1}{C_p N_t} \end{aligned}$$

kuna $\frac{\partial p}{\partial t} = \frac{\partial}{\partial t} (p_0 + \Delta p) = \frac{\partial \Delta p}{\partial t}$

26

Fotogeneratsioon

Siis võime kirjutada: $\frac{\partial \Delta p}{\partial t} = -\frac{\Delta p}{\tau_p}$ aukude jaoks n-tüübis

Sarnaselt $\frac{\partial \Delta n}{\partial t} = -\frac{\Delta n}{\tau_n}$ elektronide jaoks p-tüübis

τ_p (või τ_n) on **“mittepõhiliste laengukandjate eluiga”**, mis näitab, kui kaua mittepõhilised laengukandjad keskmiselt säilivad.

VÄGA TÄHTIS MATERJALI OMADUS.

27

Fotogeneratsioon ja kontsentratsiooni kahanemine ajas

$$\frac{\partial \Delta p}{\partial t} = -\frac{\Delta p}{\tau_p} \quad \text{Aukude jaoks n-tüüpi materjalis}$$

Võrrandi lahendiks $t > 0$ jaoks:

$$\Delta p = \Delta p(0) \exp(-t/\tau_p)$$

Lisalaengukandjate kontsentratsioon kaheneb eksponentsiaalselt, kui fotogeneratsioon järsult lõpetada. Siit saab määrata eluiga!

28

Mittepõhiliste laengukadrate eluea mõõtmine

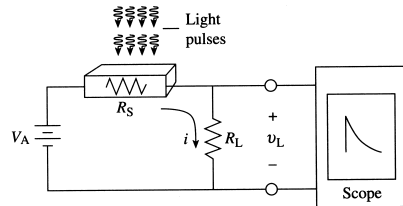

Figure 3.22

29

Mittepõhiliste laengukadrate eluea mõõtmine

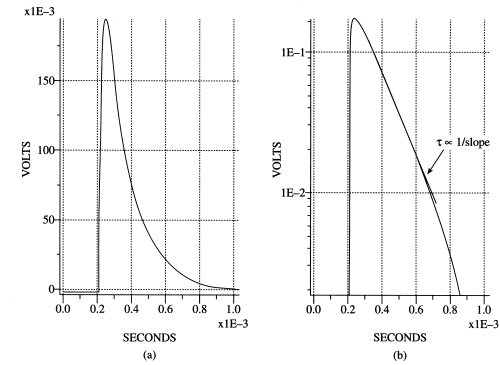

Figure 3.24

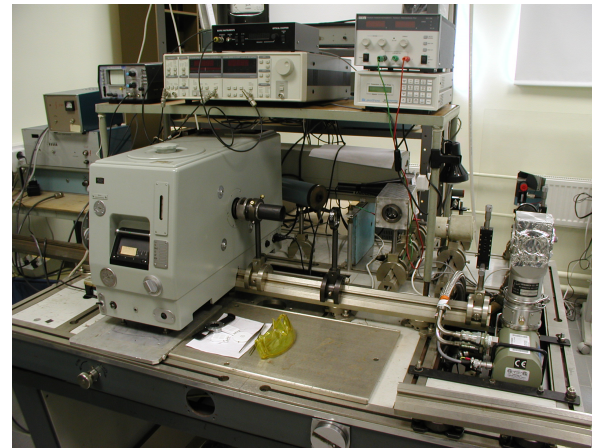
30

Rekombinatsioonimehhanismid

- Kiirguslik rekombinatsioon e. luminesents
- Mittekiirguslik rekombinatsioon

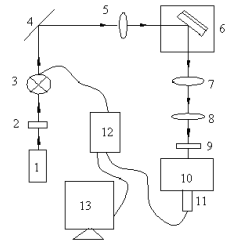
31

Luminesentsi mõõtmine

32

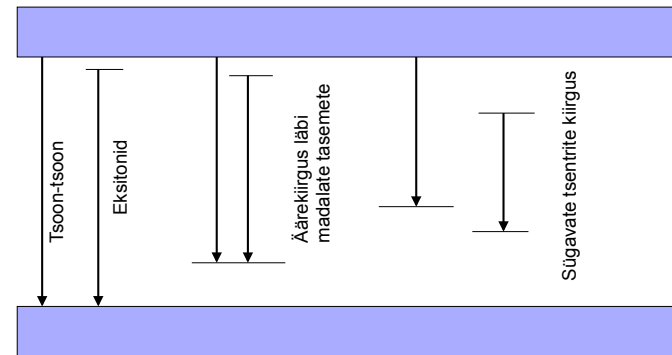
Luminesentsentsi mõõtmine

Fotoluminesentsentsi mõõtmis skeem: 1– laser, 2– filter, 3– modulaator, 4– peegel, 5- lääts, 6– krüostaat, 7 ja 8 – läätsed, 9– filter, 10– monokromaator, 11– detektor, 12– *lock-in* võimendi, 13– arvuti.

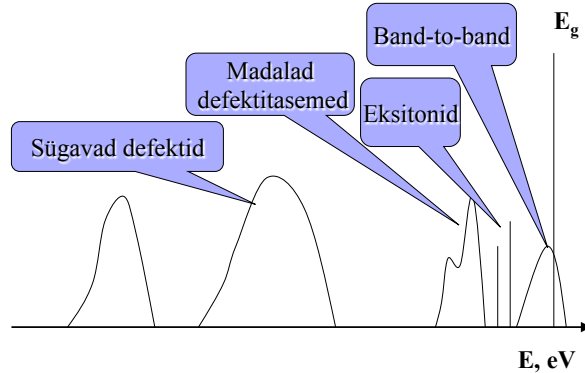
33

Kiirgusliku rekombinatsiooni kanalid

34

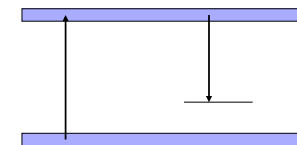
Luminesentsentsi ribad:

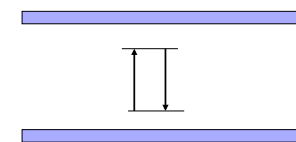
35

Luminesentsents pooljuhtides

■ Rekombinatsiooniline

■ Tsentrisisene

36

Luminesstsents pooljuhtides

■ Rekombinatsiooniline

Intensiivsus sõltub nii tühjade tsentrite kontsentratsioonist N kui ka vabade elektronide kontsentratsioonist n

$$I = -\frac{dN}{dt} = \beta Nn$$

$\beta = \sigma \langle v \rangle$ - rekombinatsiooni koefitsient
 elektronide keskmine kiirus
 tsentri efektiivne haardestlõige

37

Luminesstsents pooljuhtides

■ Rekombinatsioonilise luminesstsentsi ajaline kustumine

$$I = \frac{I_0}{[1 + (I_0 \beta)^{1/2} t]^2}$$

Seega:

$$I \approx \frac{1}{t^2}$$

38

Luminesstsents pooljuhtides

■ Tsentrisisene- monomolekulaarne protsess, intensiivsus sõltub vaid tsentrite arvust.

$$I = -\frac{dN}{dt} = \alpha N = \alpha N_0 \exp(-\alpha t)$$

$$I = I_0 \exp(-\alpha t)$$

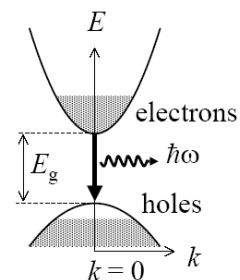
$$\tau = \frac{1}{\alpha} \quad \text{tsentri ajakonstant}$$

$$I = I_0 \exp\left(-\frac{t}{\tau}\right)$$

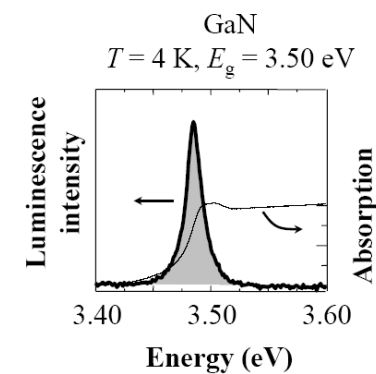
39

Äärekiirgus otsese pooljuhi korral

conduction band

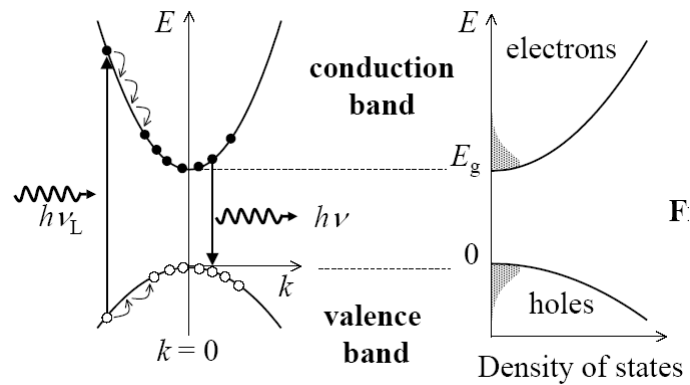

valence band

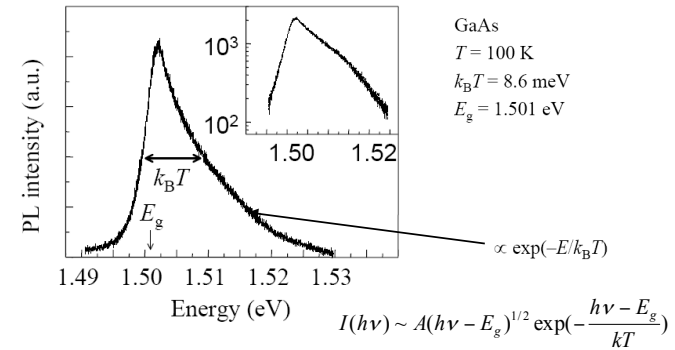
40

Äärekiirgus otsese pooljuhi korral

41

GaAs äärekiirgus

42

Äärekiirguse rakendused

- Valgusdiodid
- Pooljuhtlaserid
- Kvantkaevudel ja supervõredel põhinevad laserid

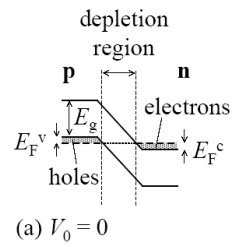
43

Tööstuslikud valgusdiodid

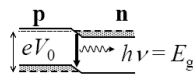
Ühend	Värvus
GaAs _{0.6} P _{0.4}	PUNANE
GaAs _{0.35} P _{0.65} :N	ORANZH-PUNANE
GaAs _{0.14} P _{0.86} :N	KOLLANE
GaP:N	ROHELINE
GaP:Zn-O	PUNANE
AlGaAs	PUNANE
AlInGaP	ORANZH
AlInGaP	KOLLANE
AlInGaP	ROHELINE
SiC	SININE
GaN	SININE

44

GaAs elektroluminesets

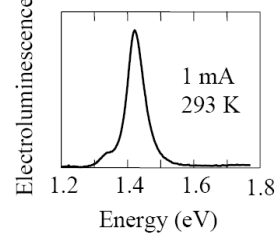

(a) $V_0 = 0$

(b) $V_0 \approx +E_g/e$

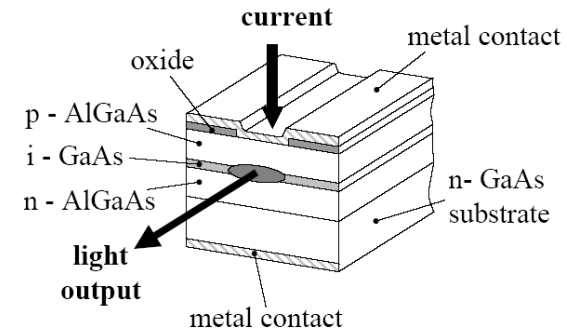
GaAs, $E_g = 1.42$ eV

- Emission at E_g
- Operating voltage $\sim E_g/e$
- Spectral width $\sim k_B T$

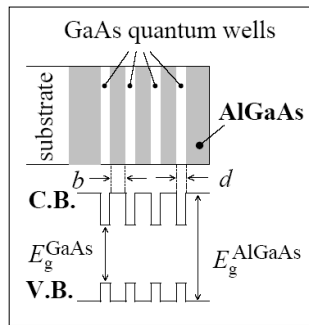
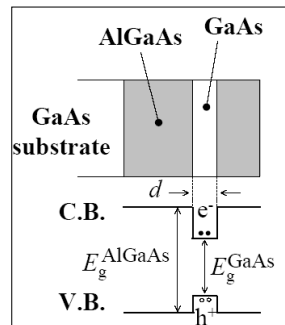
45

GaAs laserdiod

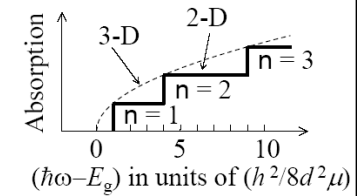
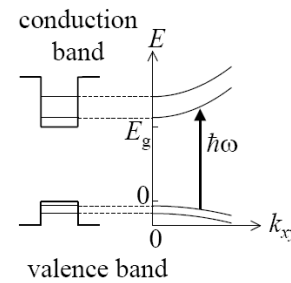
46

Kvantkaev ja supervõre

47

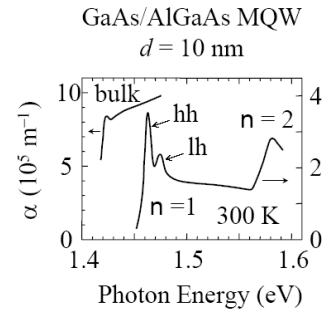
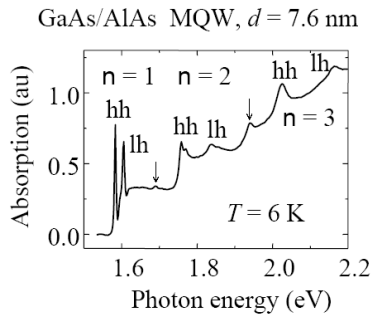
Neeldumine kvantkaevus

48

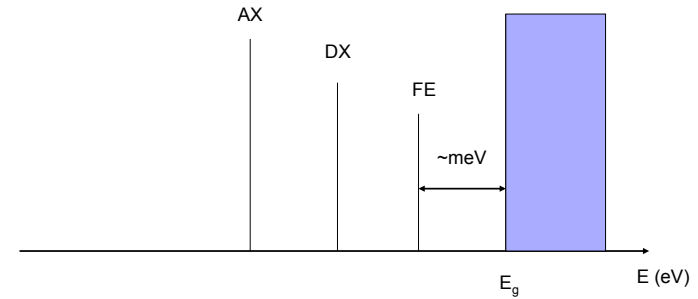

Neeldumine kvantkaevus

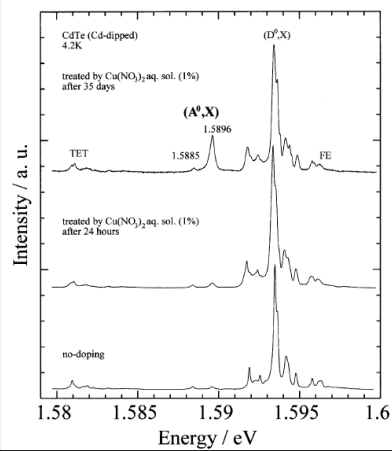
49

Eksitonid

50

Eksitonide luminesstents

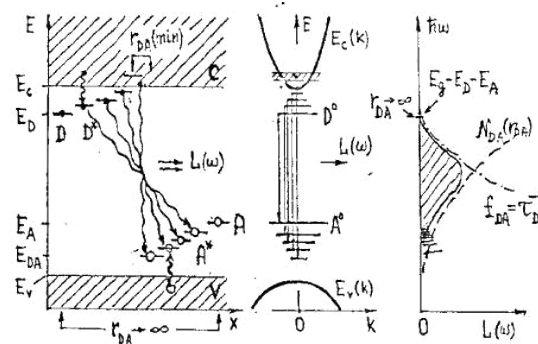

S.H. Song et al. / Journal of Crystal Growth 257 (2003) 231–236

CdTe eksitonkiirus

51

Doonor-aktseptorpaaride luminesstents

52

Doonor-aktseptorpaaride luminesstsents

- Elektroni ja augu omavahelise rekombinatsiooni tõenäosus: $W_{DA} = W_0 \exp(-2R/a_0)$
- Iga DA paari kiirguse energia sõltub D ja A vahelisest kaugusest R:

$$h\nu_{DA}(R) = E_g - (E_D + E_A) + \frac{e^2}{\epsilon R}$$

- Madalate tasemete puhul mängib olulist rolli ka paaride jaotumine kauguste järgi:

$$N_{DA}(R) = N_D N_A 4\pi R^4 \exp\left(-\frac{4\pi}{3} N_D R^3\right)$$

53

Doonor-aktseptorpaaride luminesstsents

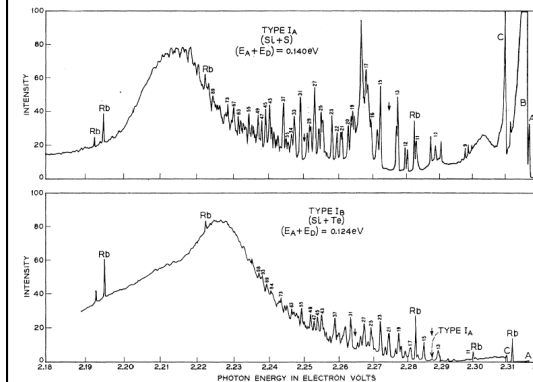
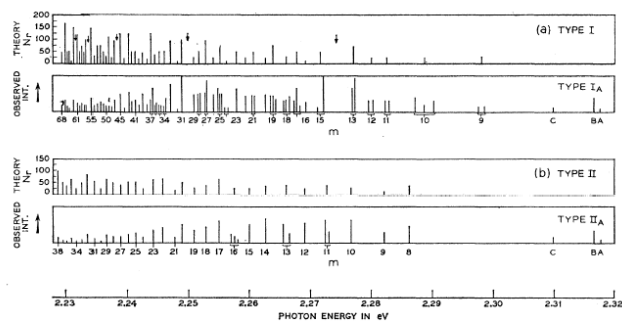

FIG. 2. The photoluminescent spectra (on arbitrary scales) of type I_A and I_B crystals taken at 1.6°K. The lines marked Rb are rubidium calibration lines. The small numbers indicate the shell numbers of the pair spectra. A, B, and C are bound exciton lines. The arrows indicate some positions for which $N(r)=0$, and mark a gap in the spectra. The type I_A crystals are grown without the addition of impurities; the I_B crystals are produced by adding Te.

GaP klassikaline töö
Phys. Rev. 133,
1964, p. A269

54

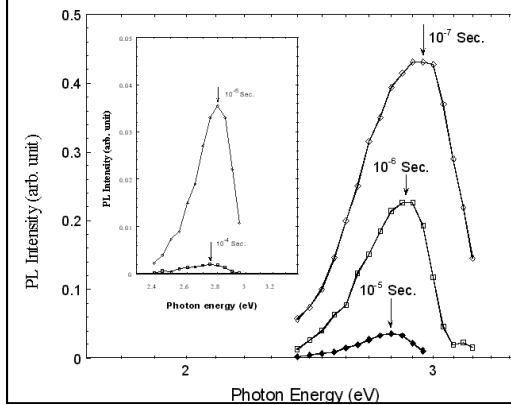
Doonor-aktseptorpaaride luminesstsents

GaP klassikaline töö: Phys. Rev. 133, 1964, p. A269

55

Doonor-aktseptorpaaride luminesstsents

GaN t-shift

MRS Internet J.
Nitride Semicond.
Res. 6, 12(2001).

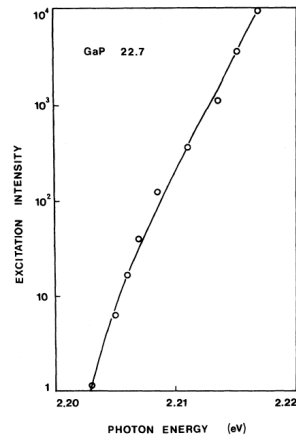
R suureneb
W väheneb

t suureneb
E_{max} väheneb

s.t. kiiremini
rekombineeruvad
lähedased paardid

56

Doonor-aktseptorpaaride luminesents

GaP j-shift

Phys. Rev. B, 6, 1972, 3072

R suureneb
W väheneb

I_{laser} suureneb
 E_{max} suureneb

s.t. kiiremini lähevad küllastusse suure R-ga paarid

57

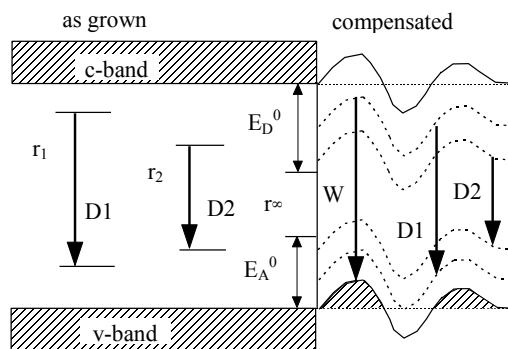
Sügava doonori- sügava aktseptori paarid -> DD-DA paarid.

- DD-DA paarid on defektid, mis avalduvad nii kolmikühendites kui ka binaarsetes ühendites.
- Võimalikud on vaid väga lähedased paarid väga sügavate defektide vahel.
- Lähedaste paaride vahelist energiat on võimalik välja arvutada.

$$\Delta E_{mn} = \frac{e^2}{\epsilon} \left(\frac{1}{r_m} - \frac{1}{r_n} \right)$$

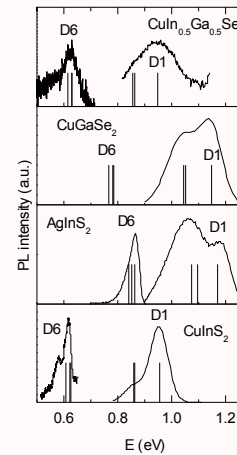
58

DD-DA paarid

59

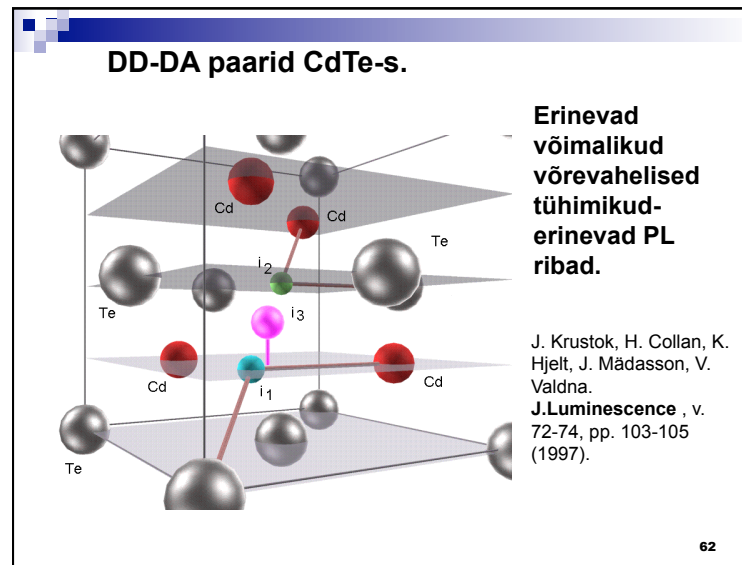
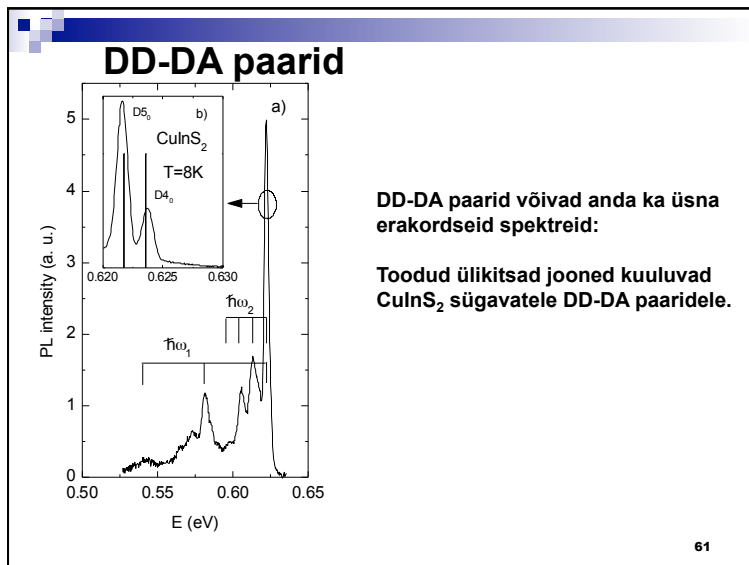
DD-DA paarid

DD-DA paaridele vastav kiirgus erinevates kolmikühendites.

Teoreetiliselt arvatud ribade asukohad on toodud vertikaaljoontega.

60

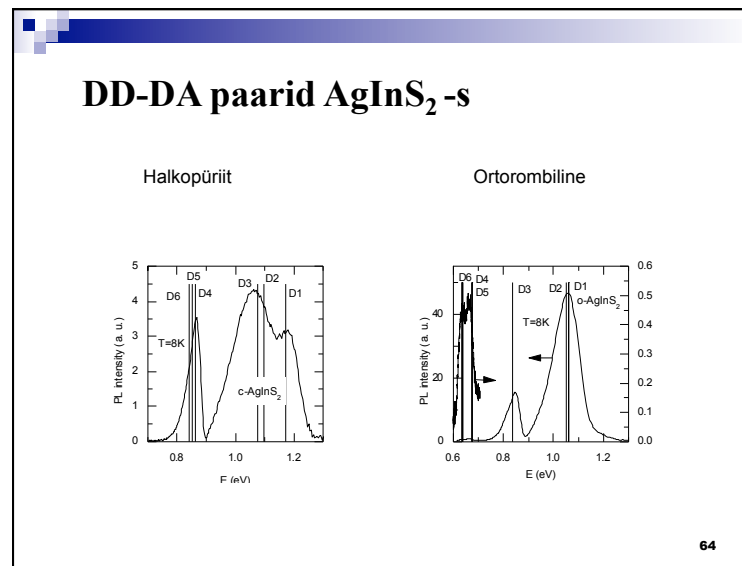
DD-DA paarid erinevate kristallstruktuuride korral

Possible distances between the two interstitial positions (*i1* or *i2*), and the Ag or In sites, respectively, in the chalcopyrite and orthorhombic lattice of AgInS₂. Starting from the shortest one, the distances are labelled D1, D2, ... etc.

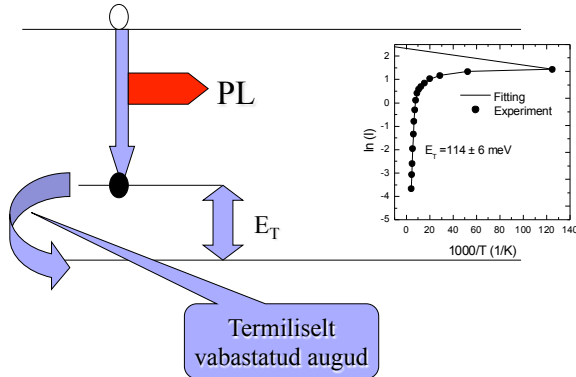
No	Chalcopyrite		Orthorhombic	
	Lattice sites	Distance, Å	Lattice sites	Distance, Å
D1	Ag-i2, In-i2	2.49	In-i2, Ag-i1	2.48
D2	Ag-i1, In-i1	2.8	Ag-i1, In-i2	2.51
D3	Ag-i1, In-i1	2.91	In-i1, Ag-i2	3.45
D4	Ag-i2, In-i2	4.68	In-i1, Ag-i2	4.8
D5	Ag-i2, In-i2	4.81	In-i1, Ag-i2	4.81
D6	Ag-i1, In-i1	4.98	In-i1, Ag-i2	5.3
D7	In-i2	6.23	In-i1, Ag-i2	6.26

AgInS₂ halkopüriit ja ortorombiline struktuur

63

Fotoluminestsentsi termiline kustumine

65

Fotoluminestsentsi termiline kustumine

- Olemasolevad teoreetilised käsitlused andsid vastuolulisi tulemusi madalatemperatuurises osas.
- Intensiivsuse temperatuursõltuvuse kirjeldamiseks kasutati tihti kahte aktivatsioonienergiat:

$$I(T) = \frac{I_0}{1 + \alpha_1 \exp(-E_{T1}/kT) + \alpha_2 \exp(-E_{T2}/kT)}$$

- J. Krustok, H. Collan, and K. Hjelt. J. Appl. Phys. v. 81, N 3, pp. 1442-1445 (1997) .

$$I(T) = \frac{I_0}{1 + \varphi_1 T^{3/2} + \varphi_2 T^{3/2} \exp(-E_T/kT)}$$

66

Konfiguratsioon koordinaatide meetod

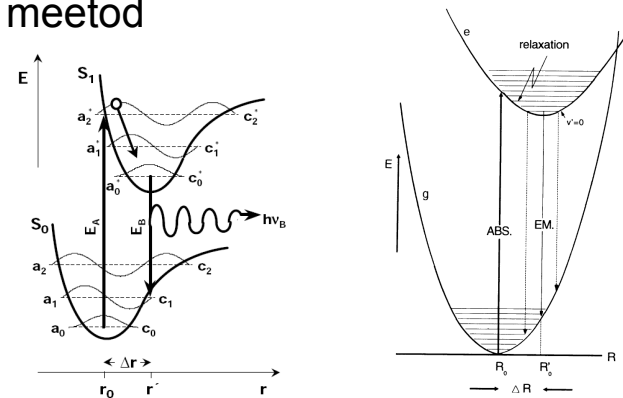
Kaheaatomilise molekuli mudel- harmooniline ostsillaator

$F = -kx$

$dE = -Fdx \Rightarrow E = \int_0^x kx dx = \frac{kx^2}{2}$ ← Parabool!!!

67

Konfiguratsioon koordinaatide meetod

Kaheaatomiline süsteem- r reaalne kaugus

Kristall- R nn. konfiguratsiooni koordinaat

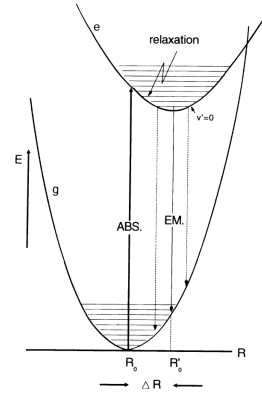
68

Konfiguratsioon koordinaatide meetod

Frank- Condoni printsiip:

Elektronüleminekud toimuvad nii kiiresti, et aatomite omavaheline asukoht ei jõua veel muutuda:

VERTIKAALSED ÜLEMINEKUD
konfiguratsioon koordinaatide ruumis

69

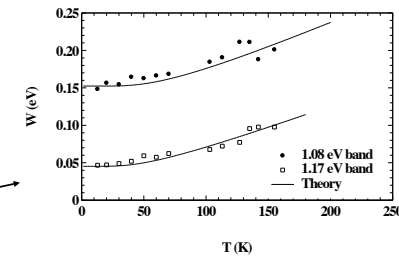
Konfiguratsioon koordinaatide meetod

1. Kiirgusriba poollaiuse sõltuvus temperatuurist.

$$W = W_0 \sqrt{\coth\left(\frac{\hbar\omega}{2kT}\right)}$$

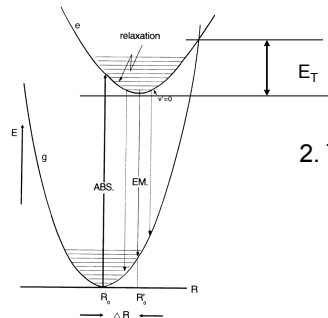
$$W_0 = \sqrt{8 \ln 2} \sqrt{S\hbar\omega}$$

CdTe

70

Konfiguratsioon koordinaatide meetod

2. Tsentrisene kustutamine

$$I = \frac{I_0}{1 + \alpha \exp(-E_T / kT)}$$

Mott'i valem

$$E_{abs} - E_{emiss} = 2S\hbar\omega$$

S- Huang-Rhys faktor e. kesmine foononite arv üleminekul

71

Luminestsentsiriba kuju

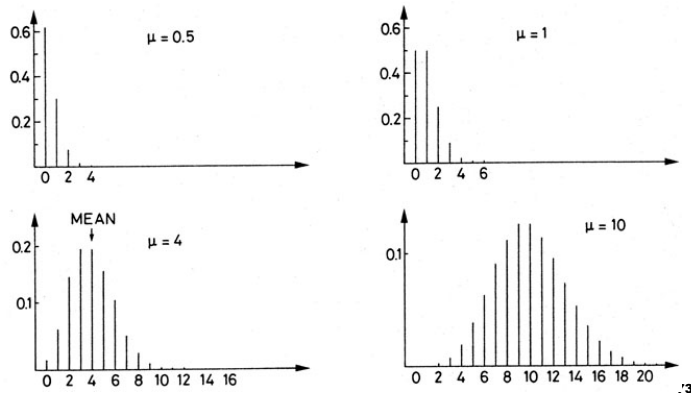
- Teooria – Pekar, Huang, Rhys, jt.
- Üldine PL riba kuju on üsna keeruline
- Lihtsustused:
  - T=0
  - vastasmõju ühe konkreetse foononiga nii ergastatud kui ka põhiolekus

Siis on võimalik välja arvutada rekombinatsiooni tõenäosust ergastatud oleku igalt tasemelt põhioleku igale tasemele- need tõenäosused alluvad Poissoni jaotusele

72

Poissoni jaotus

$$P(r) = \frac{\mu^r \exp(-\mu)}{r!}$$

Luminesentsiriba kuju

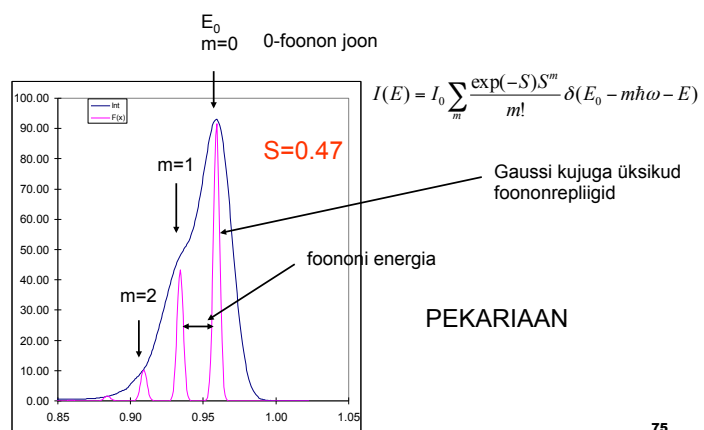
- Siis kiirgusriba kuju avaldub:

$$I(E) = I_0 \sum_m \frac{\exp(-S) S^m}{m!} \delta(E_0 - m\hbar\omega - E)$$

üksiku ribakese kuju sõltub vastasmõjust väiksema energiaga (akustiliste) foononitega

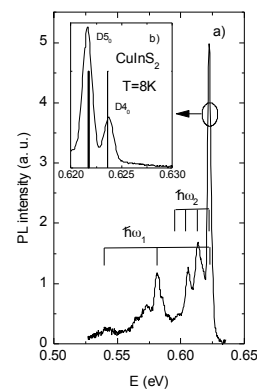
74

Luminesentsiriba kuju

75

Luminesentsiriba kuju

PL riba kuju CuInS_2 -s

Näha on vastasmõju kahe erineva foononiga

76

Luminesentsiriba kuju

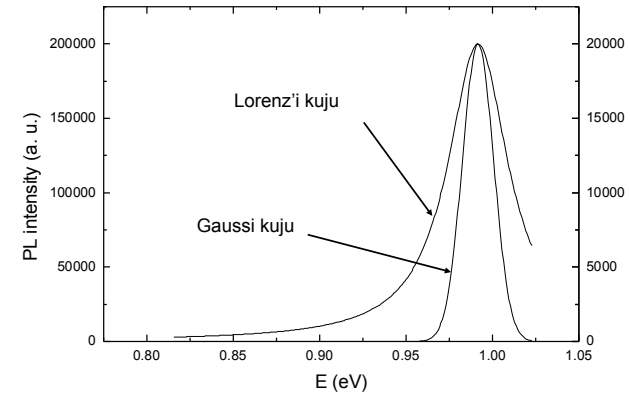
Gaussi kuju:
$$I(E) = I_0 \exp\left[-\frac{4 \ln 2 (E - E_{\max})^2}{W^2}\right]$$

Kui Pekariaanis $S \rightarrow \infty$, siis muutub Pekariaan samuti Gaussiaaniks:

$$I(E) = I_0 \exp\left[-\frac{4 \ln 2 (E - E_0 - S\hbar\omega)^2}{8 \ln 2 S (\hbar\omega)^2}\right]$$

77

Luminesentsiriba kuju

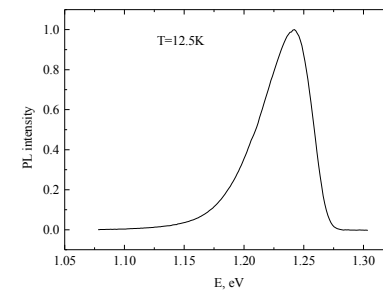
78

Tugevalt "legeeritud" materjalide luminesents

- Suurem osa uuritavatest kolmikühenditest on nn. tugevalt legeeritud
- Tugev legeerimine: defektide vaheline kaugus on väiksem kui laengukandjate Bohri raadius.
- Juhtivus- ja valetstsooni ääri mõjutavad tugevalt potentsiaali fluktuatsioonid.

79

Tugevalt "legeeritud" materjalide luminesents

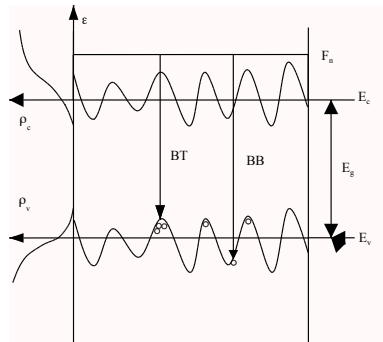
Tüüpiline tugevalt legeeritud CuInGaSe₂ PL spekter

• J. Krustok, H. Collan, M. Yakushev, K. Hjelt. The role of spatial potential fluctuations in the shape of the PL bands of multinary semiconductor compounds. *Physica Scripta*, T79, pp. 179-182 (1999).

80

Teoreetiline mudel PL ribade kirjeldamiseks tugevalt legeeritud kolmikühendites.

Tugevalt “legeeritud” kolmikühendi tsoonipilt ning olekute tiheduse funktsioonid.

Teooria: Shklovskii, Efros Levaniuk, Osipov

81

Teoreetiline mudel PL ribade kirjeldamiseks tugevalt legeeritud kolmikühendites.

- Olekute tiheduse funktsioon sabas:

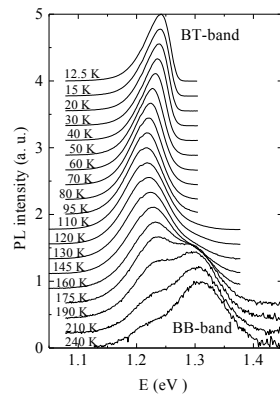
$$\rho_c(E_e) = \rho_0 \exp \left[- \left(\frac{E_{c0} - E_e}{\gamma_0} \right)^k \right]$$

- BT riba kuju avaldub:

$$I_{BT}(h\nu) \propto \iint W_{BT}(E_e, E_h) \rho_c(E_e) f_e(E_e) \rho_v(E_h) q_h(E_h) \delta(E_e - E_h - h\nu) dE_e dE_h$$

82

Tugevalt legeeritud CuInGaSe₂ äärekiirguse spekter

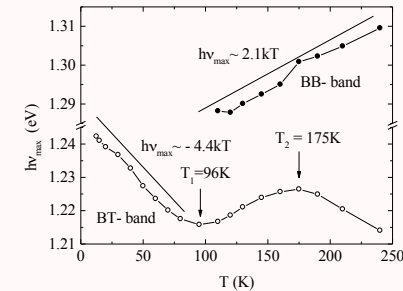

• J. Krustok, H. Collan, M. Yakushev, K. Hjelt. The role of spatial potential fluctuations in the shape of the PL bands of multinary semiconductor compounds. *Physica Scripta*, T79, pp. 179-182 (1999).

BB ja BT kiirgused

83

BB ja BT ribade temperatuursõltuvused

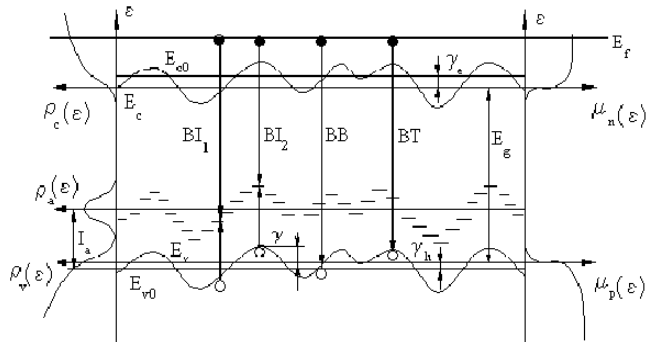

BT ja BB ribade maksimumide temperatuursõltuvused.

- J. Krustok, J. Raudoja, M. Yakushev, R. D. Pilkington, and H. Collan. *phys. stat. sol. (a)* v. 173, No 2, pp. 483-490 (1999).
- J. Krustok, H. Collan, M. Yakushev, K. Hjelt. *Physica Scripta*, T79, pp. 179-182 (1999).

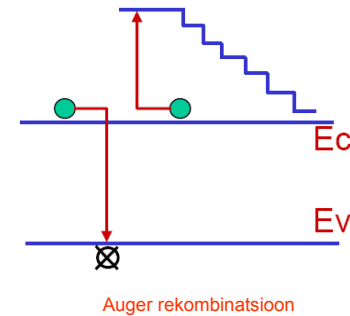
84

Rekombinatsioon tugevalt legeritud pooljuhtides

85

Mittekiiruslik Auger rekombinatsioon

Osalevad 3 laengukandjat.

Elektron-augu rekombinatsioonist vabanev energia antakse kolmandale elektronile.

See kolmas elektron kiirgab energia mittekiiruslikult foononite kaudu

86

Mittekiiruslik rekombinatsioon läbi defektide

- Paljudes materjalides võib rekombinatsioon minna ka läbi defektitasemete mittekiiruslikult.
- Mittekiirusliku rekombinatsiooni osakaalu näitab kvantväljund.
- Kustutustsentrid -> s-tsentrid

87

Lõpetuseks

- Iseseisev töö
- Loengu materjalid: staff.ttu.ee/~krustok

88